

Péntek esti bűnök

A bűn fogalmát meghatározandó, fontos tanulmányok, sőt kötetek sora született már eddig, de lám, ama bizonyos felgyorsult idő újabb vívmánya: megteszi a televízió is. Nem definícióval, hanem — úgy mond — illusztrációkkal. Könyveden csevegve, az egész kérdéskört (minek bonyolultsága az amúgy is bonyolult?) — a krimi felől közelítve. A krimi felől, ahonnan sok minden érkehet, éppen csak mély differenciált és tartalmas mondandó fölöttébb ritkán.

Mindez még nem volna baj. Az adás alcíme „szórakoztató műsor felnőtteknek”, tehát az oldott, laza hangneme terefe — sőt, főcímként: *Terefe* — bevalótlan a szórakoztatás céljait szolgálja, pergőn, elevenen, érdekesen, szellemesen stb. Még az is remélhető lenne, hogy felnőtteknek ajánlva ezt az ötven percet, némi bölcsesség is becsempésződik hétvégére készülő péntek esti bambulásunk negyedóráiban.

Történt pedig ehelyett: a dundi műsorvezető tiszteletre méltó humorizálási kényszerrel igyekezett összekötni a csak a kriminalitás által összefűzhető tücsök- és bogárgyűjteményt, kellemesen anekdotizálva például a bolháról és a dohánylevélről, melyekről tudni illik, hogy mindkettő a szerelmi biztatás jele. Rendkívül fontos új információ, ilyen jellegű bűnbeesés ügyeiben pláne. (Nyilván imigyen kötődik a

bűn tereferés vizsgálatához.) Ráadásul megfelelő ellenpontként funkcionálhatott a többi, legalább ennyire ad hoc típusú „elemhez”. Mert volt itt minden, krimi és bűn ürügyén: kétperces bemutatón régi *Drakula*-filmekből, afféle inycsiklandó kuriózumként, hiszen effélékből máskor amúgy sem lehet részünk. Azután: beszélgetés *Tabi Lászlóval*, amelynek során elhangzott a lényeges megállapítás: „*devalválódtak a krimi okozta izgalmak*.” Hát... ötven perc elteltével ez igencsak megérősíthető.

Más. Kedélyes kuplé a fekete kocsirol, ne maradjon ki a fekete humor sem. Vagy *Az utolsó játszma* című jelenet, a régi, ártalmatlan, apolitikus kabaré nosztalgikus felidézése gyanánt. (Itt nem volt semmiféle ellenpont.) A langyos laposság unalma lengte át csöndben az egyébként nyilván véres és ijesztő bűn és krimi alaptémát, ennek izgalmas jótékonyan szelidítve. *S Pintér Dezső* egyre kétségbeesőbb műsorvezetői erőfeszítései csak annyit használtak, hogy némi ízt próbáltak adni a bűnügyi vegyes felvágottak. Vajmi kevés sikerrel.

Ami „bejött” az egyrészt egy, a magazinműsorok alaptermészetétől merőben idegen, kiváló animációs filmnek (*Ellopták a vitamint*) volt köszönhető, másrészt egy színészek, *Benedek Miklósnak*, akiről új-fent örömmel állapítható

meg, hogy sajátosan fanyar szarkazmusát olyan eredeti sziporkázó módon képes felmutatni, hogy önmagában lehet garancia egy különben tisztességes szándék — az igazi, a valóban szellemes szórakoztatás — megvalósítására. Igaz, ebben nem akárcsak volt segítségére, mint maga *Rejtő Jenő*, akinek *Az őrszem* című nagyszerű kis jelenete a Terefe egészét jócskán feledtető, kiemelkedő és a korábbiakat hál-istennek szinte megsemmisítő befejezése volt. Pedig *Rejtő Jenő* sem lehet még a legnagyobb rosszululattal sem mélyességgel, súlyossággal, a mondandó fenegyere eszmei töltetével vádolni. Csak éppen az van meg benne, ami a felnőtteknek szóló szórakoztató műsorban nem volt: az eredetiség a humorban és az igényesség — a szórakoztatásban. Mert szórakoztatni ugyan tényleg csak könnyedén, csevegve, tereferélve lehet — de felszínesen és összcsepcsapottan sohasem.

Am, íme a feloldozás: pénteken késő este, úgy 11 után már szinte minden megbocsáthatónak, mi több, elfogadhatónak tűnt Terefe-bűnügyekben. Addigra ugyanis véget ért — szintén sajnos felnőtteknek szánt — *Televíziós mesék*-sorozat legfrissebb nagy görögtűzdarabja, a *Héroszok pokoljárása*. Ennél nagyobb bünt ugyanis pénteken este a televízióban nemhogy *Pintér Dezső*, de *Rejtő Jenő*, sőt még a nagy *Agatha Christie* sem tud elkövetni.

Domonkos László

Találkozó: minden héten

Ot éves a délszláv klub

A hazánkban élő nemzetiségek lélekszáma és a lakosságban belüli számaránya nem nagy. Ennek ellenére alapvető politikai feladat a nemzeti kisebbségekben élők számára lehetővé tenni anyanyelvük, népi eredetű kultúrájuk és hagyományaik ápolását.

E társadalompolitikai célkitűzés szellemében a Hazafias Népfront megyei és városi bizottsága kezdeményezésére 1977-ben megalakult a szegedi délszláv klub, melyet a városban és Szeged környékén élő horvátok, szerbek és szlovének látogatnak.

A közelmúltban ünnepiesen emlékeztek meg a klub megalakulásának évfordulójáról. A nemzeti nyelv és kultúra nemzedékről nemzedékre öröklődését bizonyította, hogy a legfiatalabb korosztály adott vers-zenés műsort. A minden formáságtól mentes, valóban baráti összejövetele sokan eljöttek a szegedi délszlávok közül, s az öt éves klub-

élet értékelése után igazi „déli” temperamentummal táncolták az elmaradhatatlan kolót.

Nem mindig van ez így — „mentetgetőzött” *Lung Milán*, a klub egyik lelkes vezetője. — Tevékenységünk nemcsak abból áll, hogy együtt táncolunk, énekelünk és szórakozunk. A több mint százfős klubtagság kívánságára minden szerdán találkozik itt, a városi népfőiskola helyiségében. Hetente változik a létszám, s a programtól is függ, mikor mennyien jönnek el. Vezetőségünk igyekszik minden érdeklődést kielégítő műsorokat, előadásokat szervezni. Jugoszláv—magyar baráti összejövetelek, délszláv költői estek, tánccházak, író-olvasó találkozók és kirándulások rendezésén kívül szép sikertek tekintjük, hogy hagyományossá tettük a délszláv bálakat. Az együttléte és a kapcsolattartás számunkra nagyon fontos és a klub léte biztosítja ezt.

— Mit tesznek anyanyelvük ápolásáért, fennmaradásáért?

— Programjainkon természetesen szerb-horvát nyelven beszélünk, s a tudományos-ismeretterjesztő, valamint politikai előadásokat is anyanyelvünkön tartjuk. Nagy segítség, hogy járattuk a jugoszlávial újságokat. Ezenkívül klubunk állandóan figyelemmel kíséri Szegeden a tanfolyam jellegű szerb-horvát nyelv oktatását, mely 1979-ben indult meg óvodai, általános iskolai és középiskolai szinten. Gyerekeink ma esti műsor-összeállításra is bizonyítja, hogy már a legfiatalabbak is verselnek, énekelnek anyanyelvükön.

Rövid beszélgetésünknek hamar vége szakadt, mert *Lung Milán*nak újabb vendégeket kellett fogadnia. A Szegeden tanuló jugoszláv egyetemi hallgatók népes csoportja érkezett meg, majd újabb klubtagok.

Mindannyian jó barátként köszöntötték egymást.

K. K.

Sajtótájékoztató

A Kodály-centenárium programjairól

Az egész világ ismeri Kodály Zoltán műveit, életét, tehát, amikor születésének 100. évfordulója tiszteletére különböző rendezvényeket szervezünk, célunk nem el-sősorban az ismeretterjesztés. Számot akarunk vetni a kodályi életművel úgy, hogy annak egységét kiterjesztve, egyben tagítsuk azok körét is, akikhez eljuthat ez az életmű — mondotta egyebek között *Pozsgay Imre* művelődési miniszter, a Kodály-emlékbizottság alelnöke azon a sajtókonferencián, melyen hétfőn, a Parlamentben, a hazai és a külföldi újságírókat a *Kodály-centenárium programjairól* tájékoztatták.

Ezek többségét az 1982—83-as tanév időtartamára szervezték, ezzel is emlékeztetve Kodály kiemelkedő zenepedagógiát munkásságára. Az események középpontjában, Kecskeméten, a kor-szakos jelentőségű zeneszerző szülővárosában rendezett programok sora áll. Itt nemzetközi körútszabot, nemzetközi Kodály-szemináriumot tartanak, az alföldi városban tanácskozik majd az ifjú zenebarátok nemzetközi szervezete is, és 1982. december 16-án, a zeneszerző születésének 100. évfordulóján átadják a *Kecskeméti zenei központ épületét és hangversenytermetét*. E napon kerül sor a központi emlékünnepségre is a budapesti Zeneakadémián. Az Állami Hangversenyzenekart és a Magyar Televízió énekkarát *Ferencsik János* vezényli, és ő lesz a dirigense az Erkel Színházban december 18-án új rendezésben bemutatandó Székelyfonónak is.

Kodályra, mint az egyetemes kóruszene-irodalom kiemelkedő képviselőjére, a Kórusok Országos Tanácsa

számos hangversennyel emlékezik: megrendezik az országos népzenei találkozót, az *Éneklő ifjúság* díszkoncertjét. *December 21-én, a Budapest Sportszarnokban, valamint Szegeden és Pécsen az ország legkiválóbb felmőlt és ifjúsági kórusainak részvételével mintegy 8—10 ezer énekes ad hangversenyt.*

A rádió sorozatban közvetíti Kodály előadásait, a zeneszerző legszebb hangfelvételeiből három hónapon át hetenként tart bemutatót, és az így látott Kodályt című sorozat keretében 57 adásban szövegezték meg Kodály legjelentősebb kortársait. A Magyar Televízió április 7-én sugározza a Budapesti tudomány és felvételt készít a Galántai táncokból; a Maroszléki táncokból; a Zenés Tv Színház bemutatja a Székelyfonót.

Számtalan tudományos konferenciára kerül sor és vas-között tartat rög a különböző hangversenyek, kamarakoncertek jegyzéke. A Zene-műkiadó kottákat és könyveket jelent meg folyamatosan, és a többi magyar kiadó is publikál Kodály életművével kapcsolatos köteteket. A Hanglemezgyártó Vállalat terve szerint a centenárium idején valamennyi repertoáron szereplő Kodály-mű kapható lesz és új felvételek adják ki *Kodály legnépszerűbb kórusműveit*. A MAFILM Kodály portréfilmét készíti, valamint olyan film forgatását is tervezi, amely az évforduló minden jelentős eseményét rögzíti.

A centenáriumot széles körű nemzetközi érdeklődés kíséri. A Nemzetközi Kodály Társaság meghívásos zeneszerzői és a Világ éneklő ifjúsága címmel, kórusok produkcióit értékelő pályázatot hirdet. Bulgáriában Kodály-szemináriumot tartanak, Csehszlovákiában kiállítás mutatja be a zeneszerző és tudós életét, Angliában Kodály-napokat rendeznek, Ausztriában Kodályról, mint zenepedagógusról szerveznek szemináriumot, az Egyesült Államok Kodály-fesztiválján, Detroitban, *Doratti Antal* vezényel majd, de szinte nincs olyan ország a világon, ahol az elkövetkezendő hónapokban valamilyen formában ne emlékezzenek meg a magyar zeneszerzőről. A külföldi program napról napra bővül, a nagy érdeklődést az illetékes magyar szervezetek igyekeznek a legmesszebb-nemőki kielégíteni. Egyebek között *hatféle kiállítás anyagát 74 országba küldik szét, és igen sok magyar zene-művész, együttes tart koncertet a világ különböző részein.*

Újságírók kérdéseire válaszolva *Pozsgay Imre* és munkatársai elmondották: *eddig 12 új ének-zenei tagozatú osztály szervezésére adtak engedélyt általános iskolákban, és további 42 iskolát mostanában bírálnak el. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozták: az ötnapos tanítási hét bevezetésével az általános iskolákban nem csökken az énekóra száma, Kodály házában ez — természetes.*

Magyar design

Hallgatom a *Metronómot*. Gyánusan lassan kegyek, ha valaki zenészek segítene a helyes tempó tartásában, valószínűleg az ólomlábakon cammogva jelzés szerepelne a kóttán, de ezáltal nem erről van szó, hanem az ipari formatervezésről, a design-ról, amely szintén ólomlábakon cammogva jár; tisztos távolból követve a fejlettebb országokban már létező színvonalat. A magyar design — állapotom neg szomorúan — majdnem fényévről van a saját lehetőségeitől is. Pedig hát...

Olvastam valahol, hogy egy reklámszakember őseire esküdött; a szájját is el-röjda whiskeynek, ha megfelelő üvege öntik, s szépen becsomogolják. Állítólag el is adta.

Jó példák azért nálunk is akadnak, a Békéscsabai Konzervgyár például felettébb szemrevaló palackokba tölti különféle üdítőit. Egy darabig még a kedves ve-vő ugyanis nem viszi vissza a boltba az üvegeket. Megtartja. Disznek. És ezzel — tudtam meg *Kardos Ernő* jegyzetéből — veszélyeztetni a további termelést. Einye, einye, íranya emberek ezek a vásárlók, nem tesznek eleget kötelességüknek, ezért aztán ihatják újból ötliteres „kiszerelesben” a sűtőtökitalt...

A gyár vezetői tanács-talanok. Mi lesz a hosszú nyakú, pókhasú üveg nélkül velük? Csak úgy halkan mondom; vajon az üveggyár nem tud újabb palackokat gyártani? Nehéz kérdés. Mint ahogy vannak más, megválaszolhatatlannak tű-nő kérdések is szép szá-mal. A Kanizsa Bútorgyár például nem tudni, miért tart mindössze egy forma-tervezőt.

A Videoton egyik igen ambiciózus formatervezője

elkészítette egy modern füles (fűlhallgató) rajzait, de arról nem volt fülese (információ) hogy a gyár abbahagyja a fűlhallgatók gyártását. Egyébként a tervező is abbahagyta. A munkát is. Kilepett az üzemből. Megérttem.

És megérttem a valahai, időközben megszünt játék-stúdió volt vezetőjének rezignációját is. Nemrégiben végigtartam egy sor játékboltot Budapesten, s minde-nütt egyformán gyér vá-lasztékkal találkoztam, s láttam egy csomó kifejezet-ten csúnya játékot is.

Ha egy játék nem hat jó-tékonyan a gyermekek fej-lődésére legyen legalább szép... Majdnem csillag-szati összegért árultak kül-földről származó irányítha-tó autókat. Ha a pénztár-cám engedte volna, bizo-nyára meg is veszem; mert kínálta magát, mert a fiam plafonig ugrott volna örö-mében. Hozzáteszem: van már egy irányítható elemes autója, de az nem szép.

Van még mit tenni, ille-tve épphogy csak tettünk a magyar design ügyében va-lamit. Gyorsabbra kellene

állítani tehát a fent már említett metronómot.

Ami magát a Metronóm című rádióműsört illeti, nos ezúttal nem magazin volt, hanem szakbolt. Design-áruház. Am még így is kevésnek bizonyult a mű-soridő. Ez a téma megérne még néhány misét, s leg-főképp olyanokat, melyek a mélyebb okokat is megvilá-gítják.

Erre most is voltak uta-lások. *Domány András* és *Kondor Katalin* feltett né-hány csiklandós kérdést, de a válaszoktól óvatossá vol-tak... Sajnos. Ezért hát nem a riporterek hibája, hogy maga a műsor is olyan volt néha, mint a magyar design...

P. F.

Emléktábla

Paulini Béla születésének századik évfordulója alkal-mából vasárnap emléktáblát avattak a Tata melletti Baj köz-ségben. A Gyöngyösbok-reta elnevezésű magyar néptáncmozgalom alapítója és vezetője ebben a kis köz-ségben töltötte életének utolsó esztendőit, sírját ma is gondosan ápolják a hely-beliek.

Budapesti tavaszi fesztivál

Hétfőn a Fórum-szállóban kihirdették a nemzetközi zene-szerzőverseny eredményét. Az első díjat nem adták ki. Második díjat kapott a ka-nadai Chan Ka Nin, az in-dianai egyetem post gradu-áns diákja. A harmadik dí-jat megosztva nyerte el *Csemiczy Miklós*, a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola végzős növendéke és a szovjet *Vlagyimir Dmit-rijevic Holcscevyikov*, Gor-ki város konzervatórium-ának tanára. A díjnyertes

műveket a Zeneműkiadó Vállalat várhatóan még eb-ben az esztendőben megje-lenteti. Az ősbemutatót 1983-ban, a budapesti tava-szi fesztiválon tartják meg, s a nyertesek is ekkor vehé-tik át a díjakat.

A versenyt tavaly a buda-pesti tavaszi fesztiválon a Magyar Zeneművészek Szö-vegsége, a Zeneműkiadó Vá-lalat, valamint a Nemzetkö-zí Zenei Versenyek és Feszt-iválok Irodája hirdette

meg. A pályázatot Kodály Zoltán születésének 100. év-fordulójára készülve, vonó-snégyesek komponálására ír-ták. Az öttagú nemzetközi zsűri, *Durkó Zolt* Kossuth-díjas zeneszerző elnökleté-vel 22 ország zeneszerzőinek 63 pályaművét bírálta el.

Az eredményhirdetést kö-vetően *Durkó Zolt* a rende-zők nevében bejelentette, hogy 1983-ra a zeneszerzői pályázatot fűvös ötös kom-ponálására írták ki.

Hármas próbatétel

Megjelent Hunya István könyve

„A történészek feladata a második proletárdiktatúra szo-morú összeomlásának meg-írása. Mi katonái csak azt mondhatjuk el, amit tet-tünk és éreztünk. A többi a tények mutatják meg” — mondta Hunya István Hár-mas próbatétel című köny-veben, amely a napokban jelent meg a Kossuth Könyvkiadó gondozásában. A szerző — aki immár két évtizede a MEDOSZ el-nöke — az 1914-ben kirob-bant első nagy háborúban állta ki az első próbatételt, az 1917-es oroszországi szo-cialista forradalomban a

másodikat, és a Magyar Ta-nácskormányzás „fegyveres védelmében a harmadikat. Dokumentumregényében az első vonalban harcoló köz-katoná szemével mutatja be, erede*) ízes békési tájnyel-ven sorjázza az eseménye-ket az első világháborút megelőző időszakról a Ma-gyar Tanácskormányzás le-veréséig. Jól ismeri a sze-gényparaszток életét, e könyv egyben a nincstelen szegények sorsának törté-nete is. Alakjai éltek vagy még élnek, egyszerű embe-rek, hétköznapi, névtelen hősök.